

به نام خدا

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی
اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

بررسی نظرات و دیدگاه‌های شهروندان تهرانی در خصوص پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان

مجری: مؤسسه مدیران فرهنگ و هنر

۱۳۹۰

عنوان و نام پدیدآور : بررسی نظرات و دیدگاه‌های شهروندان تهرانی در خصوص پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان / مجری مؤسسه مدیران فرهنگ و هنر؛ زیر نظر اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران (محمدهادی ایازی، رضا مصطفوی) از شهرداری تهران؛ به سفارش معاونت امور اجتماعی و فرهنگی، دفتر مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران

مشخصات نشر : تهران: انتشارات جامعه‌شناسان، ۱۳۹۰.
 مشخصات ظاهری : ۱۰۳ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۰۷۶-۸
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
 موضوع : شهرداری - ایران - تهران - ارزشیابی - نمونه پژوهشی
 موضوع : شهروندان ایرانی - تهران - نظرسنجی
 موضوع : پارک‌های شهری - ایران - تهران - مدیریت - نمونه پژوهشی
 موضوع : فضای سبز شهری - ایران - تهران - نمونه پژوهشی
 شناسه افزوده : ایازی، سید محمدهادی
 شناسه افزوده : مصطفوی، سیدرضا، ۱۳۴۱-
 شناسه افزوده : مؤسسه فرهنگی آموزشی پژوهشی مدیران فرهنگ و هنر
 شناسه افزوده : شهرداری تهران، اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی
 شناسه افزوده : شهرداری تهران، دفتر مطالعات اجتماعی و فرهنگی
 وده بندی کنگره : ۴۲ ۱۳۹۰ ف ۹ ت JS۷۴۶۹
 رده بندی دیویی : ۳۵۲/۰۵۵۱۲۲
 شماره کتاب‌شناسی ملی : ۲۲۸۳۴۹۲

انتشارات جامعه‌شناسان

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی

اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

نوع گزارش: نظرسنجی
 موضوع: بررسی نظرات و دیدگاه‌های شهروندان تهرانی در خصوص پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان
 معاون امور اجتماعی و فرهنگی: دکتر سید محمدهادی ایازی
 مدیر کل مطالعات: سیدرضا مصطفوی
 مجری طرح: مؤسسه مدیران فرهنگ و هنر
 ناظر: دکتر حبیب صبوری
 مدیریت پروژه: شرکت اندیشه‌سرای شهر
 سال انتشار: ۱۳۹۰
 تاریخ شروع: ۱۳۸۹/۰۶/۰۱
 تاریخ پایان: ۱۳۸۹/۱۰/۲۰
 ناشر: اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

آدرس انتشارات جامعه‌شناسان: انقلاب - رویروی درب اصلی دانشگاه تهران - پاساژ فروزنده - طبقه همکف - پ ۳۳۳

تلفن: ۶۶۰۰۰۵۱

قیمت: ۳۰۰۰ تومان

چاپ: اول

تیراژ: ۱۰۰۰

آدرس اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی: میدان گل‌ها - بزرگراه شهید گمنام - ابتدای بزرگراه کرستان - ساختمان معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران - طبقه دوم

دورنگار: ۸۲۱۰۶۲۰۸

تلفن: ۸۲۱۰۶۲۲۵-۲۱۷

پیشگفتار

«شهر تعاملی» بر پایش دیدگاه‌ها و انتظارات شهروندان و مدیران شهری استوار است. در «شهر تعاملی»، رابطه‌ی مردم و مدیران شهری رابطه‌ای دوسویه است. شهروندان خوب و قانونمدار، مدیرانی شایسته و لایق نیاز دارند تا زندگی شهری را برای آن‌ها دلپذیرتر نمایند. در این فضا، آن‌ها تنها برای شنیدن نیستند، چنانکه مدیران، تنها برای «گفتن».

«گفت و شنود» از ویژگی‌های «جامعه‌ی توسعه یافته» است و پیمایش و پایش نظرات شهروندان، شیوه‌ای نظام‌مند برای شنیدن حرف‌های آن‌هاست. مدیریتی که به دیدگاه‌های شهروندان توجه و اعتماد نداشته باشد، در واقع خود را در برابر شهروندان «مسئول» نمی‌شناسد. ارزیابی نظرات شهروندان:

الف. به مدیریت شهری کمک می‌کند تا به طور مستمر و سیستمی عملکرد خود را از دیدگاه «شهروندان» ارزیابی کند نه فقط از دیدگاه «مدیران».

ب. روشی مناسب است برای اثبات کارآمدی یا ناکارآمدی برنامه‌ها، فعالیت‌ها و مجموعه‌ی سازمانی مدیریت به تفکیک بخش‌ها و انجام اصلاحات لازم برای بهبود کیفیت باهمینه‌ی کمتر و کارآمدی بیشتر.

پ. امکان اعمال تنبیه و اعطای پاداش را مبتنی بر ارزیابی عملکرد عینی و واقعی فراهم می‌آورد. ت. با بررسی نظرات شهروندان درباره‌ی یک فعالیت واحد در زمان‌های مختلف (مطالعات طولی) شاخصی برای ارزیابی بهبود یا پسرفت کیفیت ارائه‌ی خدمات به شهروندان در اختیار خواهند بود.

ث. پاسخ مناسب به انتظارات شهروندان، حجم نارضایتی عمومی و زمینه‌های قانون‌گریزی را کاهش می‌دهد. مدیریت شهری، هزینه‌های گزافی را بابت قانون‌گریزی شهروندان پرداخت می‌کند.

ج. با کسب دیدگاه‌های شهروندان، پیش از اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها، می‌توان آسیب‌های اجرای آن را به حداقل رساند و یا از بسترهای فرهنگ برای حذف موانع ناخواسته بهره جست.

چ. دریافت نظرات شهروندان و تکیه بر خرد جمعی، زمینه را برای مشارکت مدنی آنان در فرآیندهای اجتماعی هموار و هزینه‌های اداره شهر را کاهش می‌دهد.

عنوان این نظرسنجی «بررسی نظرات و دیدگاه‌های شهروندان تهرانی در خصوص پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان» بوده که در سال ۱۳۸۹ انجام شده است. امید است نتایج این مطالعه بتواند سهمی هر چند ناچیز در جهت ارائه پاسخ مناسب به مدیران داشته باشد. بدون تردید کاربرست یافته‌ها و نتایج نظرسنجی توسط شهرداران و معاونین، علاوه بر بهبود شرایط، باعث افزایش اعتماد شهروندان به این گونه برنامه‌ها خواهد شد.

برخود لازم می‌دانم از کلیه همکاران طرح، مجری موسسه مدیران فرهنگ و هنر، ناظر جناب آقای دکتر حبیب صبوری، معاون پژوهشی جناب آقای حسن عماري، مدیر پروژه شرکت اندیشه سرای شهر، پرسشگران، متصدیان ورود داده‌ها و افرادی که به نحوی در این طرح با ما همکاری مستقیم و غیرمستقیم داشته‌اند صمیمانه تقدیر و تشکر شود.

سیدرضا مصطفوی

مدیر کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهر تهران

چکیده

هدف: پارک‌ها و فضاهای سبز امروزه از عمده‌ترین مراکز گذران اوقات فراغت برای اقشار مختلف اجتماعی هستند. به عبارت دیگر می‌توان گفت پارک‌ها و فضاهای سبز مجموعه‌ای از فعالیت‌ها را برای مراجعان فراهم می‌آورد. یعنی مکانی است که می‌توان به آسانی به آن دست یافت، از طریق آن با نواحی پیرامون ارتباط برقرار کرد، مکانی ایمن، پاکیزه و جذاب است و شاید مهم‌ترین ویژگی آن، این باشد که مکانی برای دیدار و ملاقات افراد با یکدیگر است. یکی از وظایف و مأموریت‌های حوزه معاونت خدمات شهری شهرداری تهران نظارت و کنترل بر حفظ و نگهداری پارک‌ها و فضای سبز عمومی و همچنین اجرای فضای سبز در محدوده منطقه بر اساس برنامه‌های ابلاغی و با رعایت ضوابط مربوطه می‌باشد. هدف اصلی این نظرسنجی نیز بررسی نظرات و دیدگاه‌های شهروندان تهرانی در خصوص پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان می‌باشد.

روش: در این نوشتار نوع تحقیق پیمایشی، تکنیک گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه، جامعه آماری مجموعه افراد بالای ۱۵ سال خانوارهای معمولی ساکن در شهر تهران، روش نمونه‌گیری تصادفی سیستماتیک و حجم نمونه ۱۱۹۸ نفر با حذف پرسشنامه‌های مخدوش بوده است.

نتایج: اکثریت پاسخگویان نمونه تحقیق به مشخصه‌ها و ویژگی‌های یک پارک و فضای سبز خوب اهمیت زیاد و خیلی زیادی قائل هستند. از طرف دیگر میزان رضایت شهروندان تهرانی از چنین مشخصه‌ها و ویژگی‌های در حد زیاد می‌باشد.

www.ketabi

فهرست مطالب

فصل اول) کلیات پژوهش

۱۱	طرح مسأله و بیان موضوع
۱۲	ضرورت و اهمیت موضوع
۱۳	اهداف تحقیق
۱۴	سئوالات تحقیق

فصل دوم) مبانی نظری پژوهش

۱۷	پیشینه تجربی
۱۸	پارکها و آثار آن در شهر
۲۰	محورهای مورد مطالعه

فصل سوم) روش‌شناسی پژوهش

۲۵	۱.۳ روش پژوهش
۲۵	۲.۳ جمعیت آماری، شیوه نمونه‌گیری و حجم نمونه پژوهش
۲۵	۳.۳ روش گردآوری داده‌ها
۲۶	۴.۳ روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

فصل چهارم) یافته‌های پژوهش

۲۹	۱.۴ مقدمه
۳۰	یافته‌های توصیفی
۳۰	۲.۴ ویژگی‌های فردی پاسخگویان
۳۰	۱.۲.۴ جنسیت پاسخگویان
۳۱	۲.۲.۴ گروه‌های سنی پاسخگویان
۳۲	۳.۲.۴ وضعیت تأهل پاسخگویان
۳۳	۴.۲.۴ میزان تحصیلات پاسخگویان
۳۴	۵.۲.۴ وضعیت اشتغال پاسخگویان
۳۵	۶.۲.۴ میزان هزینه‌ی ماهیانه خانوار پاسخگویان
۳۶	۷.۲.۴ وضعیت مسکن پاسخگویان
۳۷	۸.۲.۴ منطقه محل سکونت پاسخگویان
۳۹	۳.۴ زمان دسترسی شهروندان تهرانی به پارکها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان
۴۱	۴.۴ میزان تمایل شهروندان تهرانی برای استفاده از پارکها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان
۴۲	۵.۴ میزان استفاده شهروندان تهرانی از پارکها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان
۴۴	۶.۴ میزان احساس لذت شهروندان تهرانی از پارکها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان
۴۴	۷.۴ ارزیابی شهروندان تهرانی در خصوص مکان‌یابی درست پارکها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان و اهمیت دادن به آن
۴۷	۱.۱.۷.۴ مقایسه میزان اهمیت مکان‌یابی درست پارکها و فضاهای سبز در بین شهروندان تهرانی
۴۸	۲.۱.۷.۴ شاخص میزان اهمیت مکان‌یابی درست پارکها و فضاهای سبز در بین شهروندان تهرانی
۴۹	۲.۷.۴ بررسی ارزیابی شهروندان تهرانی در خصوص مکان‌یابی درست پارکها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان

۱.۲.۷.۴	مقایسه ارزیابی شهروندان تهرانی در خصوص مکان‌یابی درست پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی
۵۰	زندگی‌شان
۲.۲.۷.۴	شاخص ارزیابی شهروندان تهرانی در خصوص مکان‌یابی درست پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی
۵۱	زندگی‌شان
۸.۴	میزان رضایت شهروندان تهرانی از وضعیت مبلمان‌های پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان و اهمیت
۵۲	دادن به آن
۱۸.۴	وضعیت کمی مبلمان‌های پارک‌ها و فضاهای سبز
۵۴	۲.۸.۴ بررسی میزان اهمیت مبلمان‌های پارک‌ها و فضاهای سبز در بین شهروندان تهرانی
۵۶	۱.۲.۸.۴ مقایسه میزان اهمیت مبلمان‌های پارک‌ها و فضاهای سبز در بین شهروندان تهرانی
۵۷	۲.۲.۸.۴ شاخص میزان اهمیت مبلمان‌های پارک‌ها و فضاهای سبز در بین شهروندان تهرانی
۵۸	۳.۸.۴ وضعیت کیفی مبلمان‌های پارک‌ها و فضاهای سبز
۵۹	۱.۳.۸.۴ مقایسه وضعیت کیفی انواع مبلمان‌های پارک‌ها و فضاهای سبز
۲.۳.۸.۴	شاخص میزان رضایت شهروندان تهرانی از وضعیت مبلمان‌های پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی
۶۰	زندگی‌شان
۹.۴	میزان رضایت شهروندان تهرانی از وضعیت امکانات رفاهی و تفریحی و ورزشی پارک‌ها و فضاهای سبز
۶۱	محله‌ی زندگی‌شان و اهمیت دادن به آن
۱۰.۴	وضعیت کمی امکانات رفاهی و تفریحی و ورزشی پارک‌ها و فضاهای سبز
۶۱	۲.۹.۴ بررسی میزان اهمیت امکانات رفاهی و تفریحی و ورزشی پارک‌ها و فضاهای سبز در بین شهروندان تهرانی
۶۲	
۱.۲.۹.۴	مقایسه میزان اهمیت امکانات رفاهی و تفریحی و ورزشی پارک‌ها و فضاهای سبز در بین شهروندان تهرانی
۶۴	
۲.۲.۹.۴	شاخص میزان اهمیت امکانات رفاهی و تفریحی و ورزشی پارک‌ها و فضاهای سبز در بین شهروندان
۶۵	تهرانی
۳.۹.۴	وضعیت کیفی امکانات رفاهی و تفریحی و ورزشی پارک‌ها و فضاهای سبز
۶۷	۱.۳.۹.۴ مقایسه وضعیت کیفی انواع امکانات رفاهی و تفریحی و ورزشی پارک‌ها و فضاهای سبز
۶۷	۲.۳.۹.۴ شاخص میزان رضایت شهروندان تهرانی از وضعیت امکانات رفاهی و تفریحی و ورزشی پارک‌ها و
۶۸	فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان
۷۰	۱۱.۴ بررسی تأثیر استفاده از پارک‌ها و فضاهای سبز محله در روابط اجتماعی افراد
۷۱	۱.۱۱.۴ مقایسه وضعیت شکل‌گیری روابط اجتماعی در پارک‌ها و فضاهای سبز محله
۷۲	۲.۱۱.۴ شاخص میزان تأثیر استفاده از پارک‌ها و فضاهای سبز محله در روابط اجتماعی افراد
۷۳	۱۲.۴ میزان آسیب‌های اجتماعی و جرایم در پارک‌ها و فضاهای سبز
۷۴	۱.۱۲.۴ مقایسه وضعیت آسیب‌های اجتماعی در پارک‌ها و فضاهای سبز
۷۵	۲.۱۲.۴ شاخص میزان آسیب‌های اجتماعی در پارک‌ها و فضاهای سبز
۱۳.۴	میزان رضایت شهروندان تهرانی از نحوه برخورد مسئولان یا کارکنان پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی
۷۸	زندگی‌شان
۱۴.۴	میزان رضایت شهروندان تهرانی از وضعیت نگهداری انواع مبلمان‌ها و امکانات رفاهی و تفریحی و ورزشی
۷۹	مستقر در پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان
۸۰	۱۵.۴ میزان رضایت شهروندان تهرانی از اختصاص بخشی از فضای پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان به
۸۰	فعالیت‌های ورزشی
۱۶.۴	میزان رضایت شهروندان تهرانی از اختصاص فضای مناسب در پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان
۸۱	برای سالمندان و کودکان

۱۷.۴ ضرورت دانستن شهروندان تهرانی برای توسعه فضاهای سبز و افزایش تعداد پارک‌های محله‌ی زندگی‌شان	۸۲
۱۸.۴ میزان رضایت شهروندان تهرانی از عملکرد شهرداری تهران در طول سال‌های اخیر در خصوص توسعه فضاهای سبز و افزایش تعداد پارک‌های محله‌ی زندگی‌شان	۸۳
۱۹.۴ میزان رضایت شهروندان تهرانی از وضعیت پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان	۸۴
یافته‌های تبیینی	۸۵
۲۰.۴ رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با میزان تمایلشان برای استفاده از پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان	۸۵
۲۱.۴ رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با میزان استفاده آنها از پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان	۸۶
۲۲.۴ رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با میزان رضایتشان از وضعیت مبلمان‌های پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان	۸۷
۲۳.۴ رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با میزان رضایتشان از وضعیت امکانات رفاهی و تفریحی و ورزشی پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان	۸۸
۲۴.۴ رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با میزان رضایتشان از شکستگی روابط اجتماعی در پارک‌ها و فضاهای سبز محله	۸۹
۲۵.۴ مقایسه میانگین میزان آسیب‌های اجتماعی و جرایم در پارک‌ها و فضاهای سبز به تفکیک مناطق ۲۲گانه شهر تهران	۹۰
۲۶.۴ مقایسه میانگین ضروری و لازم دانستن توسعه فضاهای سبز و افزایش پارک‌ها به تفکیک مناطق ۲۲گانه شهر تهران	۹۰
۲۷.۴ رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با میزان رضایتشان از وضعیت پارک‌ها و فضاهای سبز محله‌ی زندگی‌شان	۹۱
فصل پنجم) نتیجه‌گیری	
۱.۵ مقدمه	۹۴
۲.۵ یافته‌های تحقیق	۹۴
۳.۵ پیشنهادات	۱۰۱
منابع و مأخذ	۱۰۴